

EKELERS, Willem, socialistisch politicus (Berg [Brabant] 2 september 1883 - Brussel 18 mei 1954). Eekelers werd geboren uit een Brabants landbou-

W. Eekelers door I. Opsomer.

wersgezin, dat zich in de jaren negentig om economische redenen te Berchem bij Antwerpen vestigde, waar vader Eekelers havenarbeider werd. Willem genoot slechts rudimentair onderwijs, werd metselaarsknecht en daarna fabrieksarbeider, het laatst metaalbewerker. In 1903 werd hij secretaris van de Werkersbond van Berchem (tot 1919), in 1909 voorzitter van de Metaalbewerkersbond, in 1911 secretaris van de socialistische arrondissementsfederatie (tot 1920), in 1914 medestichter van de Volksgazet. Tijdens de Eerste Wereldoorlog richtte hij onder de emigranten in Engeland de Centrale der Belgische Metaalbewerkers op. In 1919 werd hij kamerlid (tot 1954), in 1921 gemeenteraadslid van Antwerpen; van 1927 tot '39 en van 1944 tot '46 was hij er schepen van onderwijs. Van 1935 af was hij lid van het partijbestuur. In 1939 was hij in de regeringen-Pierlot en Spaak enkele weken minister van binnenlandse zaken en van volksgezondheid. Tijdens de Tweede Wereldoorlog leefde hij ondergedoken; in 1944 werd hij opnieuw schepen, was in 1946-'47 waarnemend burgemeester tijdens het premierschap van C. Huysmans. Hij was eveneens directeur-hoofdredacteur van de Volksgazet.

Eekelers, die een autodidact was, bleef zijn leven lang de echte volkstriebun, die instinctief de weg vond naar het verstand en het gemoed van de massa, aan wie hij, wanneer hij het nodig vond, ook harde waarheden durfde verkondigen. Zijn retorische stijl was kort, snedig, rijk aan beelden en contrasten; het was te merken dat René de Clercq's Noodhoorn een van zijn lievelingsboeken was. Echte pareltjes waren vaak zijn cursiefjes in de Volksgazet onder de titel Het Roode Hoekje, waaruit Emmanuel de Bom een keus samenstelde. In deze rubriek en in parlementaire interrupties kwam Eekelers fel op voor het recht van de verdrukten, in de eerste plaats van de arbeidende klasse, maar ook van de Vlamingen in

België. In de loop der jaren had deze selfmade man een zakenkennis, een ervaring en een oordeelsvermogen verworven, die ook bij intellectuelen respect afdwongen. Hij bepleitte amnestie voor de activisten, die hij in de cel ging bezoeken, gaf uiting aan zijn verontwaardiging over de moord op Herman van den Reeck, waardoor hij in juli 1920 een incident in de kamer uitlokte, ijverde voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit en voor de uitbreiding van het technisch-wetenschappelijk hoger onderwijs in Vlaanderen. In 1930 interpelleerde hij samen met Herman Vos en August Balthazar over de zaak-Joris de Leeuw; in februari 1939 ondertekende hij het Manifest van Antwerpen (z. aldaar) ten gunste van dr. A. Martens. Als schepen van onderwijs te Antwerpen had hij een leidend aandeel in de oprichting, in 1933, en de na-oorlogse uitbreiding van het Museum der Vlaamsche Letterkunde, het latere Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven. Dikwijls heeft Eekelers aldus in de bres gestaan ter verdediging van het Vlaamse recht en de Vlaamse cultuur. In de tijd en het milieu waarin hij leefde, waren de mannen die het lef hadden dat te doen, dun gezaaid.

WERKEN: *Het roode hoekje*, met een inleiding van Emmanuel de Bom (1922); - *Hebben de arbeiders een vaderland?* (1925); - *Hoe De Gruyter directeur werd te Antwerpen*, in *Doctor Jan Oskar de Gruyter 1885-1929* (1934); - *Vooruit voor 't Plan. Redevoering* (1934); - *Het Plan van den Arbeid toegelicht* (1935); - *Een biographie van Camille Huysmans* (1964).

LITERATUUR: *Gedenkboek Willem Eekelers 1883-1954* (1955); - C. Huysmans, *Een biographie van Willem Eekelers* (1964; vormt één boekje met het laatstgenoemde in de rubriek Werken).

LODE CRAEYBECKX